

Forn d'obra del mas la Vila

Talamanca

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Mas La Vila, 08279 Talamanca
Emplaçament Obaga del mas la Vila, seguint un camí que ens duu al capdamunt d'un collet al darrera del mas

Coordenades:

Latitud: 41.73163
Longitud: 1.94877
UTM Est (X): 412574
UTM Nord (Y): 4620514

Classificació

Número de fitxa 08277-159
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 013A00001

Fitxes associades:

[Mas la Vila](#)

Autoria de la fitxa Quim Serdà Manau
Data de registre de la fitxa: dc., 05/09/2007 - 02:00

Descripció

Forn d'obra de planta quadrangular (550 cm x 550 cm). Presenta un parament fet de pedra, argila i morter mitjançant carreus de diferent mida disposats de forma irregular i amb petites falques també de pedra i de teula repartides per tota l'estructura. Tot el cos està força malmès, doncs està derruït parcialment i la vegetació hi creix per tots costats. Malgrat això, es pot veure perfectament la planta del forn. Aquest disposa de dos espais, un de combustió i un altre de cocció. Avui però, el que seria la fogaina o cambra de combustió no es veu, doncs està tapada per carreus i argila que ha caigut tan a dintre del forn com a fora del parament nord, lloc on estaria situada l'obertura per introduir el combustible (troncs i feixos de llenya) al forn. Aquesta cambra de combustió era soterrada, fet que optimitzava el procés de combustió, doncs s'aprofitava millor l'escalfor que si es trobava a l'exterior. Per damunt de la cambra del foc hi trobem la cambra de cocció, un espai obert on es col·locaven les peces d'argila un cop ja havien estat modelades pel forner. L'estat de conservació d'aquest espai és força dolent, doncs els murs s'han desfet i els carreus han caigut a l'interior, tot barrejant-se amb la terra i els arbustos que hi han crescut. Les parets que resten més o menys aixecades, ens permeten fer-nos una idea de la planta, així com poder veure que el parament presenta filades de carreus barrejats amb argila entremig. Aquest espai superior està construït a l'exterior, i s'hi accedia per una entrada oberta entre els murs que tancaven la cambra i que, encara avui, s'intueix on era. Aquest accés era necessari per poder entrar a la cambra alhora de col·locar les peces, netejar i/o consolidar el forn en cas de reparació d'aquest. Les dues parts del forn quedarien separades per la graella, una superfície plana generalment suportada per volta o per una successió d'arcs. L'escalfor generada per la combustió a la fogaina passava a la cambra de cocció i al material disposat per ser cuit per les xemeneies, les obertures practicades a la graella. Aquests detalls però, són inapreciables. L'alçada exterior del forn, en el seu costat septentrional, és d'uns 310 cm, mentre que per el costat meridional està a nivell de circulació, doncs el forn està construït aprofitant el pendent de la muntanya, a l'obaga del mas la Vila. També a l'exterior, trobem molts trossos de teula trencats al voltant de la construcció.

Observacions:

Era el forn d'obra del que s'abastia el mas La Vila. Encara es conserven al primer pis els rajols originals cuits en aquest forn.

Història

Els forns utilitzats per a la fabricació i obtenció de calç, guix i materials de construcció (obra constructiva) derivats de la transformació de l'argila, estan molt vinculats als processos i tècniques constructius desenvolupats al llarg de la història. Cal remuntar-se a èpoques antigues per cercar els primers exemples coneguts i ben documentats d'aquest tipus d'estructures de combustió, anomenats genèricament forns. En el cas de la calç, ja se'n coneix l'aplicació per a la construcció des del segle III aC, per bé que fou en època romana quan s'emprà amb més profusió i quan adquirí un paper cabdal com a lligam de materials. Els forns d'obra també esdevenen cabdals en la construcció romana, en la qual les peces produïdes en aquests forns, maons, tègules i ímbrex, o altres materials similars derivats de l'argila cuita, es lligaven amb morters de calç. La tècnica romana de producció de materials de construcció es mantingué plenament vigent al llarg de molts segles, i de fet els principis bàsics de funcionament d'aquests tipus de forns romangueren pràcticament inalterats fins a època contemporània, moment en el qual podem parlar de veritables innovacions, tant pel que fa als materials d'obra, amb la introducció de nous tipus de forns i bòbiles, de major eficiència productiva, com pel que fa a la calç, progressivament substituïda per nous tipus de ciment i formigó. L'estudi arqueològic d'aquestes estructures de combustió ha d'anar vinculada a la mateixa dinàmica de la seva producció i al seu entorn immediat, puix que la majoria de forns s'ubicaven tot seguint uns objectius molt determinats, i calia triar molt bé el lloc on s'havia de construir el forn: facilitat de proveir-se de les primeres matèries, disposició d'un punt d'aigua, transport fàcil del producte resultant... No es tracta mai d'estructures aïllades, sinó que formen part d'un sistema productiu més ampli i elaborat, ja

sigui producció d'obra, calç o guix. Cal dir que el seu estudi des d'un punt de vista arqueològic és força nou. Els darrers anys s'ha incrementat la documentació de forns d'època moderna i contemporània, fet per el que han anat adquirint progressivament un caràcter de ple jaciment arqueològic, ben diferent del que succeïa anys enrera. La documentació d'aquests forns ens aporta una informació molt interessant sobre el món agrícola i preindustrial entre els segles XVII-XIX, i també en ple segle XX, ja que el treball en aquests forns era bàsic per a la construcció de cases i habitatges. Val a dir que en la major part de les masies i cases senyorials del segle XIX i inicis del XX, en una època determinada a Catalunya de la industrialització, hi trobem peces d'obra fabricades en aquests forns que s'utilitzaren, lligades amb calç, per a la construcció. No sols hi observem maons quadrangulars o teules tipus àrab, sinó peces més elaborades, com maons quadrats o rodons, utilitzats per a la construcció de pilars, o bé peces específiques per a la construcció de voltes i cobertes. Anys enrera, el funcionament d'aquests forns generava tot un procés productiu que donava feina a molta gent, des dels que anaven a buscar feixos de llenya i els arbres al bosc amb els muls, fins als que anaven a buscar l'argila o els que carregaven el forn a l'hora de coure o també els mateixos forners, que tenien al seu càrrec el bon funcionament de tot el procés. Des d'un punt de vista arqueològic cal dir que un dels aspectes del qual hi ha més mancança en el moment d'excavar un d'aquests forns i fer-ne la interpretació és un fòssil director que l'ubiqui cronològicament. També és difícil escatir la seva cronologia inicial a partir de la documentació escrita, ja que solen ser edificacions de poca importància que no deixen cap referència escrita. En tot cas, podem intuir la data aproximada de construcció del forn per la casa o cases a les quals proveïen de material constructiu. CABALLÉ, OLIVARES (2003: 486)

Bibliografia

CABALLÉ, Gemma; OLIVARES, David (2003). "Forns per a la producció de materials de construcció en època moderna. La fabricació de maons, teules, calç i guix en un entorn pre-industrial" a II Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya, Actes Volum 1. ACRAM, Barcelona.

